

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για συστατικά στοιχεία και συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής»

[COM(2013) 298 final]

(2014/C 67/36)

Εισηγήτρια: η κ. BATUT

Στις 3 Ιουλίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για συστατικά στοιχεία και συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής»

COM(2013) 298 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 30 Σεπτεμβρίου 2013.

Κατά την 493η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Οκτωβρίου 2013 (συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 112 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη βούληση της Επιτροπής να κατακτήσει η Ευρώπη ηγετική θέση στον τομέα των συστατικών στοιχείων και των συστημάτων μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής, και να συσπειρωθούν γύρω από το σχέδιο αυτό το συντομότερο δυνατό και με διασυνωριακό τρόπο τα κράτη μέλη, η έρευνα, οι επενδύσεις και οι ενέργειες ώστε να μεταφραστεί η αριστεία της Ένωσης σε παραγωγή και θέσεις εργασίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα συστατικά στοιχεία και τα συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μια νέα βιομηχανική επανάσταση και ότι, για τον σκοπό αυτό, στον εν λόγω τομέα δεν απαιτείται απλώς μια ευρωπαϊκή βιομηχανική «στρατηγική», αλλά μια πραγματική «κοινή βιομηχανική πολιτική» δημοσίου συμφέροντος, η οποία θα πρέπει να οργανωθεί με άξονα τον συντονισμό εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προκειμένου να παρασχεθεί στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις η δυνατότητα να αναλάβουν ηγετικό ρόλο όσον αφορά την παραγωγή και τις αγορές. Πρόκειται για συνιστώσα η οποία απουσιάζει από την πρόταση της Επιτροπής.

1.3 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι τα σχετικά λίγα ήδη υπάρχοντα συμπλέγματα φορέων αριστείας, τα οποίας είναι απαραίτητα για την επίτευξη των προσπαθειών που καταβάλλει η Ευρώπη, χρειάζεται να επεκταθούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω. Η παροχή, στις λιγότερο ανεπτυγμένες οντότητες ολόκληρης της επικράτειας της ΕΕ, της δυνατότητας να επωφεληθούν από το ευρύ δημόσιο και ιδιωτικό χρηματοδοτικό πρόγραμμα που προτείνεται στην ανακοίνωση θα μπορούσε να ενισχύσει το υπάρχον δυναμικό. Σε αυτό το πλαίσιο, απαιτείται να τροποποιηθεί το καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων και των επιδοτήσεων διότι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας δεν είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, αλλά μάλλον η απουσία ανταγωνιστικών και ηγετικών επιχειρήσεων σε πολυάριθμους τομείς υψηλής τεχνολογίας και σε παγκόσμια κλίμακα. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να καταστεί περισσότερο ευέλικτη για

τον εν λόγω τομέα αιχμής, όχι μόνο προς όφελος της προτεινόμενης κοινής τεχνολογικής πρωτοβουλίας, αλλά και προκειμένου να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να αποκτήσουν παγκόσμιο κύρος, όπως συμβαίνει στην Ασία και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

1.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η στρατηγική που αποτελεί το αντικείμενο της υπό εξέταση ανακοίνωσης να έχει ως στόχο την αναπλήρωση του χρόνου που έχει απολέσει η Ευρώπη και την κάλυψη ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας (ηγετική θέση όσον αφορά τα προϊόντα και τις αγορές, υπεργολάβι, πλατφόρμες, εταιρείες παραγωγής βασικών τεχνολογιών και εταιρείες σχεδιασμού) μέσω της ανανέωσης των ευρωπαϊκών δεξιοτήτων, και υποστηρίζει την προώθηση των συμφερόντων των επιχειρήσεων εκ μέρους της Ένωσης στο πλαίσιο όλων των συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών που βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της διαπραγμάτευσης (Ιαπωνία, ΗΠΑ). Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την «ευρωκεντρική» προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ανησυχεί σχετικά με την εφαρμογή της στην παγκόσμια αξιακή αλυσίδα. Είναι γεγονός ότι οι πραγματικές αδυναμίες της Ευρώπης συνίστανται στην έλλειψη προϊόντων και στην απουσία από την αγορά, καθώς και στον περιορισμένο αριθμό ηγετικών επιχειρήσεων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να μην παραβλέψει την ανάπτυξη ισχυρών κρατών μελών ως βασική συνιστώσα διασυνωριακών συνεργειών.

1.5 Για την ΕΟΚΕ, η νέα στρατηγική στον τομέα των συστημάτων μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής είναι απολύτως ευπρόσδεκτη, αλλά δεν είναι δυνατόν να μην υπόκειται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 της ΣΕΕ και τα άρθρα 9 και 11 της ΣΔΕΕ. Εφόσον ο χάρτης πορείας δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί (τέλος του 2013), η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις στους ζώντες οργανισμούς, και ειδικότερα στη βιώσιμη ανάπτυξη, λόγω της διαρκώς αυξανόμενης παρουσίας στην καθημερινή ζωή τόσο των συστατικών στοιχείων μικρο- και νανοηλεκτρονικής όσο και των υλικών που χρησιμοποιούν στην έρευνα, στην απασχόληση, στην κατάρτιση, στην απολύτως απαραίτητη ανάπτυξη προσόντων και δεξιοτήτων, καθώς και στην υγεία των πολιτών και των εργαζομένων του τομέα.

1.6 Συνιστά να δημιουργηθούν, παράλληλα με την ομάδα ηγετικών παραγόντων σε θέματα ηλεκτρονικής, νέες μορφές διακυβέρνησης των πολιτών, δεδομένης αφενός της σημασίας των επιδιωκόμενων δημόσιων επενδύσεων, που ανέρχονται στα 5 δισεκατομμύρια ευρώ σε χρονικό διάστημα 7 ετών, και αφετέρου της στρατηγικής σημασίας του τομέα.

1.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διενέργεια ενδιάμεσης αξιολόγησης της στρατηγικής.

2. Εισαγωγή

2.1 Στο πλαίσιο της πολιτικής της για την ανάκαμψη των επενδύσεων με στόχο μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή βιομηχανία που θα πρέπει να συμβάλει στην οικονομική ανάκαμψη και στην επιστροφή στην ανάπτυξη (COM(2012) 582 final), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει ανακοίνωση για συστατικά στοιχεία και συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής, τις οποίες έχει ήδη ορίσει σε προηγούμενη ανακοίνωσή της (COM(2012) 341 final) ως βασικές τεχνολογίες «γενικής εφαρμογής» που αντιστοιχούν στη βασική πρωτοβουλία αριθ. 6 του προγράμματος «Ορίζοντας 2020».

2.2 Τα συστατικά στοιχεία και τα συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής, που συνιστούν διεισδυτικές τεχνολογίες, αποτελούν τη βάση διαφόρων κατηγοριών προϊόντων που είναι πλέον απαραίτητα για την άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας και συμβάλλουν στην καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Οι εννέα κυριότερες κατηγορίες προϊόντων είναι οι εξής: (1) ηλεκτρονικοί υπολογιστές, (2) περιφερειακά ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμός γραφείου, (3) ηλεκτρονικές συσκευές ευρείας κατανάλωσης, (4) συσκευές διακομιστή και μονάδες μνήμης, (5) εξοπλισμός δικτύωσης, (6) ηλεκτρονικά συστήματα αυτοκινήτων, (7) ιατρική ηλεκτρονική, (8) βιομηχανική ηλεκτρονική και (9) στρατιωτική και αεροδιαστημική ηλεκτρονική.

2.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή ανταποκρίνεται με τη νέα αυτή ανακοίνωση σε ορισμένες από τις συστάσεις τις οποίες η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να εκφράσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁾, καθώς και για την πραγματική βούληση που εκφράζει όσον αφορά την ανάληψη δράσης για την εκ νέου κατάκτηση των αγορών. Προϋποθέσεις επιτυχίας θα είναι η καλύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, καθώς και η μεγαλύτερη εστίαση στα κορυφαία προϊόντα και στις ηγετικές επιχειρήσεις.

2.4 Σύμφωνα με την ίδια την Επιτροπή, σε παγκόσμιο επίπεδο, ο κύκλος εργασιών του εν λόγω τομέα μόνο ανήλθε σε 230 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου το 2012 και η αξία των προϊόντων που περιέχουν συστατικά στοιχεία και συστήματα μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής προσέγγισε τα 1 600 δισεκατομμύρια ευρώ. Διαπιστώνοντας, αφενός, ότι η Ένωση εμφανίζει δεκαετή στασιμότητα όσον αφορά τη στήριξη στην E&A&K (ανακοίνωση, παράγραφος 5.2) και αφετέρου, ότι παρατηρείται κατά την τελευταία 15ετία σημαντική διοχέτευση του όγκου της παραγωγής αυτής στην Ασία, η οποία διαθέτει διπλάσια ευρεσιτεχνία και ειδικευμένο εργατικό δυναμικό (ανακοίνωση, παράγραφος 3.3), η Επιτροπή προτείνει την ανάπτυξη μιας νέας ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής για την ηλεκτρονική προκρίνοντας συντονισμένες δημόσιες επενδύσεις και συμπράξεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα με σκοπό την κινητοποίηση νέων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων ύψους 10 δισεκατομμυρίων ευρώ στις «προηγμένες τεχνολογίες».

3. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης

3.1 Για την κάλυψη της υστέρησης και για τη διατήρηση της συγκρισιμότητας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ασία όσον αφορά την παραγωγή των συστατικών στοιχείων και συστημάτων μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής, η Επιτροπή προτείνει:

- την αύξηση και τον συντονισμό των επενδύσεων στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία (E&A&K) και την ένταξη των προσπαθειών των κρατών μελών και της Ένωσης σε ένα πλαίσιο διασυνοριακής συνέργειας·
- την ενίσχυση των υφιστάμενων ευρωπαϊκών συμπλεγμάτων φορέων αριστείας προκειμένου να συμβαδίζει ο τομέας με τις σύγχρονες εξελίξεις·
- την καταβολή προσπαθειών προκειμένου να καταστούν τα ευρωπαϊκά ψηφιακά μέσα (μικροκυκλώματα πυριτίου) πιο αποδοτικά, λιγότερο δαπανηρά (με πλακίδια των 450 mm – «More Moore» (νόμος του Moore ευρύτερα) και περισσότερο ευφυή («More than Moore» (περισσότερο από τον νόμο του Moore))·
- τη διάθεση 10 δισεκατομμυρίων ευρώ εντός χρονικού διαστήματος 7 ετών, ποσό το οποίο θα προέρχεται κατά το ήμισυ από δημόσιες περιφερειακές, εθνικές και ευρωπαϊκές πηγές και κατά το ήμισυ από συμπράξεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να καλυφθεί η αλυσίδα αξίας και καινοτομίας, καθώς καθώς επίσης και από το πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»⁽²⁾.

Κατά συνέπεια, οι φιλόδοξοι στόχοι της Επιτροπής είναι οι ακόλουθοι:

- να παρασχεθούν στις βασικές ευρωπαϊκές βιομηχανίες περισσότερα ευρωπαϊκά συστατικά στοιχεία και συστήματα μικρο- και νανοηλεκτρονικής·
- να ενισχυθεί η αλυσίδα εφοδιασμού και τα οικοσυστήματα των τεχνολογιών αυτών παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες στις ΜΜΕ·
- να αυξηθούν οι επενδύσεις στις τεχνικές προηγμένης παραγωγής·
- να τονωθεί η καινοτομία σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, για να ενισχυθεί η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Στις νανοτεχνολογίες περιλαμβάνονται όλα τα προϊόντα της ηλεκτρονικής και της οπτικοηλεκτρονικής. Συνιστούν τις επονομαζόμενες τεχνολογίες «top-down» (από την κορυφή προς τη βάση), στο πλαίσιο των οποίων χρησιμοποιούνται υλικά λεπτότερης κατασκευής (μικροϋλικά) για τη δημιουργία των στοιχείων συστατικών μερών όπως οι κρυσταλλοτρίοδοι, οι πυκνωτές, οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις. Οι πλέον πρόσφατες έρευνες κινούνται προς την κατεύθυνση μιας προσέγγισης «bottom up» (από τη βάση προς την κορυφή), προς τη συγκέντρωση σε ολοκληρωμένες δομές νανοστοιχείων (μεγέθους 1 έως 100 nm), όπως τα μόρια, οι νανοσωλήνες που ήδη διαθέτουν εγγενείς ηλεκτρικές λειτουργίες και που αναμένεται να μεγιστοποιήσουν τις επιδόσεις και να αυξήσουν ακόμη περισσότερο την ικανότητα του πυριτίου.

⁽¹⁾ EE C 44 της 15.2.2013, σ. 88; EE C 54 της 19.2.2011, σ. 58.

⁽²⁾ COM(2011) 808 final - «Ορίζοντας 2020»-Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας.

Όπως επισημάνθηκε ήδη στο σημείο 2.2, οι τομείς στους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα ηλεκτρονικά εξαρτήματα και συστήματα είναι ποικίλοι και επηρεάζουν σχεδόν κάθε διάσταση των βιομηχανικών και εμπορικών δραστηριοτήτων, όπως και κάθε πτυχή της προσωπικής μας ζωής. Ο κατάλογος αυτός είναι πλέον ανεξάντλητος.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που δίδεται στην κατάρτιση μιας πραγματικής βιομηχανικής στρατηγικής στον τομέα των ηλεκτρονικών, πράγμα το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για την ικανότητα καινοτομίας όλων των τομέων δραστηριότητας, για την ανταγωνιστικότητα και για το μέλλον της ηπείρου, εκφράζει δε την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εκδηλώνει τη βούλησή της να καταστήσει τη στρατηγική αυτή κοινή κινητήρια δύναμη για τα κράτη μέλη προκειμένου να αποκτήσει η Ευρώπη βιομηχανική υπεροχή. Στην παγκόσμια αγορά των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής ο ανταγωνισμός είναι πολύ έντονος και τα κεφάλαια διοχετεύονται σε άλλες περιοχές εκτός Ευρώπης. Για την ανάκτηση της θέσης της στο παγκόσμιο προσκήνιο, η ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσει στα κράτη μέλη τις κατάλληλες συνθήκες για τις ενδιαφερόμενες βιομηχανίες.

4.3 Στην ανακοίνωση προτείνεται μια εξαιρετικά «ευρωκεντρική» στρατηγική, η οποία βασίζεται στην κάλυψη των κενών που εντοπίζονται στην αξιακή αλυσίδα της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής βιομηχανίας. Ωστόσο, οι αξιακές αλυσίδες της ηλεκτρονικής βιομηχανίας δεν είναι παγκόσμιες, αλλά περιφερειακές. Οι τρεις κυρίαρχοι παράγοντες είναι εν προκειμένω οι εξής: οι κορυφαίες εταιρείες, οι υπεργολάβι και οι «ηγέτες πλατφόρμας». Επιπλέον, πλήθος άλλων οντοτήτων διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευρύτερη βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένων των εμπόρων λογισμικού, των κατασκευαστών παραγωγικού εξοπλισμού, των διανομέων, καθώς και των παραγωγών γενικότερων συστατικών στοιχείων και υποσυστημάτων.

Η αξία που αποκτούν οι ισχυρότερες εταιρείες στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες –κορυφαίες εταιρείες που κατέχουν παγκόσμια σήματα και προμηθευτές συστατικών στοιχείων που διαθέτουν ισχυρές θέσεις ως «ηγέτες πλατφόρμας»– μπορεί να φτάσει σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα. Στην ανακοίνωση δεν υποδεικνύεται ποια είναι τα σημεία στα οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εστιάσει τις προσπάθειές της ούτε αποσαφηνίζεται εάν και κατά πόσον οι φιλοδοξίες της εκτείνονται πέραν των γενικότερων συστατικών στοιχείων και υποσυστημάτων.

4.4 Για να προσελκυσθούν στον τομέα αυτόν τα απαραίτητα υψηλά κονδύλια χρηματοδότησης, η Επιτροπή επιθυμεί να ευνοηθούν οι συμπράξεις, οι συνεργασίες, οι συνδυασμένες δράσεις, και αναμένει τους ερευνητές και πρωτοπόρους του κλάδου της ηλεκτρονικής (AENEAS & CATRENE Board members, «Nanoelectronics beyond 2020» (Η νανοηλεκτρονική μετά το 2020)) να της παράσχουν τη συνδρομή τους προκειμένου να οριστικοποιηθεί στο τέλος του 2013 ο χάρτης πορείας της στρατηγικής.

4.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ισχυρή αυτή βούληση να σημειωθεί πρόοδος και εκτιμά ότι η στρατηγική πρέπει να τύχει ευρείας αποδοχής. Για τον τομέα αυτόν θα πρέπει να καταρτιστεί όχι απλώς μια ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική αλλά μια πραγματική «κοινή βιομηχανική πολιτική», η οποία θα παρέχει στους ερευνητές ένα παγκόσμιο πολιτικό όραμα τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Πρόκειται για έναν τομέα ζωτικής σημασίας για την επιβίωση της Ευρώπης. Στόχος είναι να επωφεληθεί ο κλάδος από τη δημιουργία κρίσιμης μάζας προκειμένου η έρευνα να μεταφραστεί αρχικά σε προϊόντα και έπειτα σε εμπορεύσιμα προϊόντα. Είναι συνεπώς απαραίτητο, αφενός να δημιουργηθούν βιομηχανικές προσδοκίες σε έναν ορίζοντα τουλάχιστον

πενταετούς διάρκειας, κατά το πρότυπο των ανταγωνιστικών εμπορικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών, και αφετέρου να οικοδομηθούν γέφυρες με την κοινωνία των πολιτών.

Η αριστεία την οποία επιδεικνύουν οι εμπειρογνώμονες σχετίζεται με εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς και, από τον σχεδιασμό έως την πώληση του τελικού προϊόντος, οι πρωτοπόρες μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν ελλείψεις όσον αφορά τα μέσα, τις δεξιότητες και την προβολή. Η ΕΕ έχει ανάγκη από στρατηγικές, προϊόντα και ηγετικές επιχειρήσεις. Το στοιχείο αυτό δεν έχει ληφθεί επαρκώς υπόψη στην ανακοίνωση.

4.6 Στις πρώτες τέσσερις κατηγορίες προϊόντων που παρουσιάζονται αναλυτικά στο σημείο 2.2, υπάρχει μόνο μία ευρωπαϊκή εταιρεία η οποία έχει αποκτήσει ηγετική θέση παγκοσμίως. Στους υπόλοιπους τομείς παρατηρείται σπουδαιότερη ευρωπαϊκή παρουσία, αλλά η Ευρώπη δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση σε κανέναν τομέα. Η ΕΟΚΕ λυπάται διότι η στρατηγική της Επιτροπής δεν χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τους συγκεκριμένους φραγμούς αυτούς που παρεμποδίζουν την πρόσβαση στην παγκόσμια αξιακή αλυσίδα. Θεμελιώδες πρώτο βήμα θα μπορούσε να αποτελέσει ο επαναπατρισμός της επί συμβάσει παραγωγής διαφόρων προϊόντων (contract manufacturing).

4.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή θεωρεί επείγον ζήτημα την εντατικοποίηση και, κυρίως, τον συντονισμό όλων των προσπαθειών που καταβάλλονται στον τομέα αυτόν από τις δημόσιες αρχές ώστε οι εν λόγω τεχνολογίες να εξακολουθήσουν να αποτελούν ιδιοκτησία της ΕΕ ακόμα και αν διατίθενται σε ολόκληρο τον κόσμο.

4.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι έχει θεμελιώδη σημασία η ενθάρρυνση τόσο των συνεργειών σε διασυνοριακό επίπεδο όσο και της ενεργοποίησης των κρατών μελών ως βάση συνεργατικής αλληλεπίδρασης. Η Ευρώπη μπορεί να αποτελέσει κάτι περισσότερο από το απλό άθροισμα των στοιχείων που την απαρτίζουν. Τα κράτη μέλη αυτά καθ' εαυτά διαθέτουν επαρκή στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας ώστε να είναι σε θέση να ασκήσουν παγκόσμια επίδραση. Το ζητούμενο έγκειται στη μεγαλύτερη ενεργοποίηση, σε συνδυασμό με οραματισμό και φιλοδοξίες εντός των εθνικών συνόρων, αφενός, και με διασυνοριακές συνέργειες, αφετέρου.

4.9 Ο συντονισμός θα πρέπει να είναι σε μεγάλο βαθμό διαρθρωμένος προκειμένου να μην επεκταθεί ο κατακερματισμός που παρατηρείται μεταξύ των κρατών μελών σε περιφερειακό επίπεδο ή ακόμα και σε επίπεδο πανεπιστημίων (συμπλέγματα φορέων αριστείας). Πρέπει να διασφαλιστεί ότι η στρατηγική προσαρμόζεται στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του τομέα της μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής.

4.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι χρειάζεται να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ μιας στρατηγικής που στηρίζεται στη ζήτηση της αγοράς και μιας κοινής βιομηχανικής στρατηγικής. Η αγορά δεν μπορεί να αποτελεί τη μοναδική αναφορά (ανακοίνωση, παράγραφος 5.3 δεύτερο εδάφιο, παράρτημα, παράγραφος 4). Ακόμη και σε αυτήν την περίπτωση, η ΕΕ δεν πρέπει να αγνοήσει τις ανακαλύψεις που βασίζονται στην αγορά.

4.11 Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή βιομηχανία και μια νέα στρατηγική για τα συστατικά στοιχεία και τα συστήματα ηλεκτρονικής, παρότι είναι καθόλα ευπρόσδεκτες, θα πρέπει να υπόκεινται στο άρθρο 3 της ΣΕΕ και στα άρθρα 9 και 11 της ΣΛΕΕ. Παρά την περιπλοκότητα όλων αυτών των παραγόντων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες για τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της ανάπτυξης των νανοτεχνολογιών και της ανάπτυξης μέσω των νανοτεχνολογιών.

4.11.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα δεδομένα που αφορούν τον αριθμό των θέσεων εργασίας του τομέα, την κατάρτιση, τα προσόντα και τις αποκτηθείσες δεξιότητες θα πρέπει να αναλυθούν και να προσδιοριστούν ποσοτικά. Οι θέσεις εργασίας επί του παρόντος αυξάνονται, αλλά διαπιστώνονται ελλείψεις όσον αφορά τις δεξιότητες. Η αναντιστοιχία που προκύπτει πρέπει να αντιμετωπιστεί. Για τον σκοπό αυτό, απαιτούνται υπολογίσιμες μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Ο τελικός στόχος είναι να συμβάλλουν οι πάντες στην εδραίωση της θέσης της ΕΕ στον τομέα των συστατικών στοιχείων και των συστημάτων ηλεκτρονικής. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή αγνόησε τις ανωτέρω πτυχές στην ανακοίνωσή της, παρά το γεγονός ότι είχαν ληφθεί σε μεγάλο βαθμό υπόψη στο προηγούμενο κείμενό της το 2012 (COM(2012) 582 final), καθώς και για το γεγονός ότι δεν αναφέρει τα ποσά που προορίζονται για αυτές.

4.11.2 Οι ηλεκτρονικές συσκευές εντάσσονται στα προϊόντα που περιέχουν νανοσωματίδια, τα οποία έχουν τεθεί ήδη και θα τεθούν επίσης μελλοντικά στη διάθεση των καταναλωτών. Οι συσκευές αυτές περιλαμβάνονται κατ' ουσία στα συστατικά στοιχεία της υβριδικής μοριακής ηλεκτρονικής, στους ημιαγωγούς, στους νανοσωλήνες και στα νανοςύρματα ή εμπίπτουν στο πεδίο της προηγμένης μοριακής ηλεκτρονικής. Η νανοηλεκτρονική χαμηλής και εξαιρετικά χαμηλής τάσης αποτελούν σημαντικά αντικείμενα της έρευνας και της ανάπτυξης που τείνουν προς την εμφάνιση νέων κυκλωμάτων τα οποία λειτουργούν κοντά στο θεωρητικό όριο της κατανάλωσης ενέργειας ανά bit. Οι επιπτώσεις της φθοράς, της υποβάθμισης και του τέλους του κύκλου ζωής των νανοϋλικών που περιέχουν οι ηλεκτρονικές συσκευές –τόσο οι ήδη υφιστάμενες όσο και εκείνες που είτε βρίσκονται στο στάδιο της δοκιμής είτε θα εφευρευθούν στο μέλλον– χρήζουν συνεκτίμησης από την ΕΕ στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και των ζώντων οργανισμών, παρά το γεγονός ότι ο ισχύων ορισμός των νανοϋλικών –ο οποίος αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή– δεν συμπεριλαμβάνει την υγεία μεταξύ των προκλήσεων που τίθενται στον τομέα της μικρο- και νανοηλεκτρονικής. Στην προκειμένη περίπτωση, απαιτείται να εφαρμοστεί η αρχή της προφύλαξης.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Μια πραγματική βιομηχανική στρατηγική

5.1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κατάλληλη τη στρατηγική της Επιτροπής που αποσκοπεί στη γεφύρωση του χάσματος στην αξιακή αλυσίδα της παραγωγής και στην αναστροφή της τάσης με σκοπό την επανεγκατάσταση στην Ευρώπη των τμημάτων της αξιακής αλυσίδας των μικρο- και νανοηλεκτρονικών τεχνολογιών που ελλείπουν. Διερωτάται, ωστόσο, για τα αίτια της δεκαετούς στασιμότητας (που αναγνωρίζεται ρητώς στην παράγραφο 5.2 της ανακοίνωσης) όσον αφορά τους προϋπολογισμούς για την ευρωπαϊκή E&A&K, η οποία ωστόσο θεωρείται διεθνούς κύρους, στασιμότητα που εμπόδισε την Ένωση να καταλάβει πλήρως τη θέση της στις παγκόσμιες αγορές κατά την κρίσιμη χρονική στιγμή της έναρξης της ανάπτυξης της Κίνας. Μια ανάλυση τόσο των αιτίων αυτών όσο και της δυναμικής της παγκόσμιας αξιακής αλυσίδας που εξετάζεται στο 4ο τμήμα της παρούσας γνωμοδότησης θα παρείχε τη δυνατότητα να αποφευχθούν μελλοντικά σφάλματα και, για τον σκοπό αυτό, θα έπρεπε ενδεχομένως να αντληθούν διδάγματα από τις στρατηγικές άλλων περιοχών του κόσμου και να εξευρεθούν χρήσιμα κίνητρα για την επιστροφή ορισμένων τμημάτων της παραγωγής στην Ευρώπη.

5.1.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ανταγωνιστικότητα βάσει του κόστους της εργασίας εξόντωσε ολόκληρους τομείς (υφάσματα, υποδήματα, ελαστικά, μεταλλουργία κτλ.). Τις ίδιες επιπτώσεις

είχε και η επί συμβάσει παραγωγή (contract manufacturing) ηλεκτρονικών προϊόντων. Η στρατηγική στον τομέα της ηλεκτρονικής θα πρέπει να ενσωματώσει αυτά τα δεδομένα και να αποδεχθεί ως παραμέτρους των νέων μορφών ανταγωνιστικότητας τις δεξιότητες, την αριστεία και τη δημιουργία περισσότερων συμπλεγμάτων φορέων αριστείας, τη διάδοση των γνώσεων σε περισσότερες επιχειρήσεις, την εσωτερική ευελιξία κ.λπ.

5.1.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, πέραν της χρηματοδοτικής βοήθειας, η συντονισμένη προστασία από την ΕΕ θα μπορούσε να στηρίξει αυτές τις ΜΜΕ και τα εμπορικά τους σήματα. Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, η προστασία του εμπορικού απόρρητου, η καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και της κλοπής διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να ενταχθούν στην υπό εξέταση στρατηγική.

Οι πολυμερείς ελεύθερες συναλλαγές ανοίγουν όλα τα σύνορα πέραν της συντονισμένης ρύθμισης που θα μπορούσε να επιβάλει ο ΠΟΕ. Η ΕΟΚΕ κρίνει επιθυμητό η στρατηγική που αποτελεί αντικείμενο της υπό εξέταση ανακοίνωσης να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο όλων των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών που βρίσκονται επί του παρόντος σε στάδιο διαπραγματεύσεως (Ιαπωνία, ΗΠΑ). Οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών, αντίθετα προς τη βούληση των ιδρυτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανοίγουν αγορές στις οποίες δεν ισχύουν εκ των προτέρων ίσοι κανόνες για τους εταίρους.

5.2 Η χρηματοδότηση

5.2.1 Για τη διατήρηση της παρουσίας τους στις αγορές, απαιτείται από τα κράτη μέλη τα οποία λυμαινεται η κρίση και μαστίζονται οι δημοσιονομικές περικοπές που ζητεί η ΕΕ, να προβούν σε επενδύσεις τις οποίες δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν. Η Επιτροπή ζητεί τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, η κρίση έχει εντείνει τη δυσκολία πρόσβασης των ΜΜΕ σε πιστώσεις, ιδίως των καινοτόμων ΜΜΕ, σε βαθμό που να ασφυκτιούν από τα χρέη τους στις τράπεζες.

5.2.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δίνει επίσης έμφαση στη χρηματοδότησή τους και συμβάλλει στο να χαλαρώσει ο κλοιός.

5.2.3 Η δυνατότητα των δημόσιων φορέων συνεισφοράς να αναλάβουν δράση είναι περιορισμένη λόγω των ελλειμμάτων τους και των δημόσιων χρεών τους, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Τα μέσα ελέγχου που θα έχουν στη διάθεσή τους για την εξακρίβωση της δέσμευσης των επιχειρήσεων για τη διατήρηση και την επέκταση των δραστηριοτήτων τους όσον αφορά τον σχεδιασμό και την παραγωγή στην Ευρώπη (τέλος του σημείου 7.1 της ανακοίνωσης) δεν φαίνεται να έχουν αναπτυχθεί επαρκώς.

Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων και των επιδοτήσεων θα μπορούσε να καταστεί περισσότερο ευέλικτο προκειμένου:

1. να εξασφαλιστεί στις επιχειρήσεις του κλάδου μεγαλύτερη ευχέρεια ανταπόκρισης στη μελλοντική παγκόσμια αγορά·
2. να καθιερωθεί η ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ του συνόλου των ερευνητών·
3. να διευκολυνθεί η δημιουργία νέων κέντρων αριστείας στις πόλεις που είναι έτοιμες να τα φιλοξενήσουν·
4. να αποτραπεί ενδοευρωπαϊκό ντάμπινγκ μέσω της εφαρμογής των κανόνων περί αλληλεγγύης·
5. να απλουστευθούν οι διαδικασίες και τα κριτήρια πρόσβασης στα κεφάλαια και να λάβουν σχετική ενημέρωση οι τράπεζες.

5.2.3.1 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να διευκρινισθεί η σύνδεση με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και με την ΕΤΕπ, ιδίως για τις χώρες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες, λόγω της σοβαρής χρηματοπιστωτικής κρίσης, όπου η εξαιρετικά σημαντική συρρίκνωση των δημόσιων δαπανών, σε συνδυασμό με το πάγωμα των ιδιωτικών επενδύσεων, έχει καταστήσει κάθε είδους βοήθεια ουτοπική, και όπου τα Διαρθρωτικά Ταμεία δεν αποτελούν πλέον τα απόλυτο θαύμα. Η ΕΟΚΕ συνιστά να μεριμνήσει η ΕΕ για την ενσωμάτωση των ενδιαφερόμενων ερευνητών από τις εν λόγω χώρες στα καλύτερα ευρωπαϊκά ερευνητικά κέντρα.

5.2.3.2 Όσον αφορά τα ιδιωτικά κεφάλαια, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μπορούν να συνεισφέρουν, αλλά ότι είναι αμφίβολο το κατά πόσον μια μακροπρόθεσμη στρατηγική μπορεί να στηριχθεί σε μια τέτοια υπόθεση.

5.3 Ο συντονισμός

5.3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τον ρόλο που προτίθεται να διαδραματίσει η ΕΕ για τον συντονισμό των δυνάμεων, καθώς και την επιλογή της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει το άρθρο 187 της Συνθήκης και να δημιουργήσει μια κοινή επιχείρηση (νέα κοινή τεχνολογική πρωτοβουλία). Στην πραγματικότητα, η αγορά από μόνη της δεν διαδραματίζει κανένα «ρόλο», δεν διαθέτει πολιτική βούληση που να οδηγεί στην κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών.

5.3.2 Το επίπεδο της ΕΕ είναι το ενδεδειγμένο επίπεδο για την οργάνωση του εγκάρσιου χαρακτήρα, για την αποφυγή του πλεονασμού των ερευνών, την κινητοποίηση των αξιακών αλυσίδων και την εμπορική διάθεση των αποτελεσμάτων τους υπό τις καλύτερες συνθήκες. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα επίπεδα ανάπτυξης της έρευνας τα οποία διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου όχι μόνο να αξιοποιηθούν τα συμπλέγματα φορέων αριστείας αλλά και να καταστούν τα νέα κεφάλαια διαθέσιμα σε όλους. Εφόσον δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί το ίδιο επιχειρηματικό μοντέλο σε όλα τα επίπεδα, θα πρέπει να είναι δυνατή η παροχή ενίσχυσης και στις μικρές νεοσύστατες επιχειρήσεις.

5.3.3 Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο στόχος της κάθετης ενσωμάτωσης των πληροφοριακών συστημάτων (παλαιότερο πρόγραμμα ARTEMIS) και της ναυπηγικής (παλαιότερη ΚΤΠ ENIAC) μέσω της οριζόντιας συνεργασίας επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, και μάλιστα σε επίπεδο διεθνικό, είναι φιλόδοξος. Η ΕΟΚΕ θα θεωρούσε χρήσιμη την παροχή διευκρινίσεων σχετικά τις ιδιαιτερότητες των περιοχών και των συμπλεγμάτων φορέων αριστείας, δεδομένου ότι η χροιά των ανακαλύψεων απαιτεί όλο και περισσότερο τη διεπιστημονικότητα για την κατανόηση των ιδιοτήτων των νανοσωματιδίων, καθώς και σχετικά με την προστασία των πληροφοριών που θα πρέπει να διαδοθούν και την προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που θα καταχωρισθούν.

5.4 Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις

5.4.1 Δεν περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση. Η ανακοίνωση αποσκοπεί στην αποτελεσματικότητα, αλλά καμία δράση δεν μπορεί να αναληφθεί, ιδίως στον τομέα αυτόν, εάν δεν ληφθεί υπόψη το ανθρώπινο κεφάλαιο (άρθρο 3 παράγραφος 3 της ΣΕΕ, άρθρα 9 και 11 της ΣΛΕΕ).

5.4.1.1 Η απασχόληση

— Σύμφωνα με την Επιτροπή, στις επιχειρήσεις μικρο- και ναυπηγικής θα απασχοληθούν άμεσα 200 000 και έμμεσα 1 εκατομμύριο άτομα. Η ζήτηση δεξιοτήτων αυξάνεται συνεχώς.

— Στην άκρη της αξιακής αλυσίδας, οι επιχειρήσεις πρέπει να κατορθώσουν να μετατρέψουν τις επενδύσεις τους σε επιδόσεις (ποιότητας, οικονομικές, εμπορικές). Η ΕΕ είναι πρωτοπόρος στον τομέα της έρευνας παγκοσμίως και θα πρέπει να κατορθώσει να μεταφράσει την έρευνα σε θέσεις εργασίας.

— Είναι καιρός η ΕΕ να γενικεύσει το υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων που έχει επιτευχθεί σε εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς αναπτύσσοντας πληροφορίες, κατάρτιση, προσόντα κτλ.

— Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η χρηματοδότηση των σχεδίων να μην πραγματοποιείται εις βάρος της προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας, και υπενθυμίζει ότι το άρτια καταρτισμένο, εξειδικευμένο και ορθώς αμειβόμενο εργατικό δυναμικό αποτελεί εγγύηση ποιότητας για το τελικό προϊόν.

5.4.1.2 Η κατάρτιση

— Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει στην Επιτροπή το περιεχόμενο της ανακοίνωσης της COM(2012) 582 final (κεφ. III-Δ). Το ανθρώπινο κεφάλαιο και οι δεξιότητες, καθώς και η πρόβλεψη των αναγκών είναι σήμερα περισσότερο απαραίτητες παρά ποτέ για την επιτυχία κάθε δράσης στον τομέα των συστατικών στοιχείων της μικρο- και ναυπηγικής λόγω του εξελικτικού τους χαρακτήρα. Η Επιτροπή έχει ήδη προβλέψει μια κλίμακα αντιστοιχιών προς όφελος της ενδοευρωπαϊκή κινητικότητας.

— Οι συνθήκες που επικρατούν στα κράτη μέλη όσον αφορά τη φορολογία, την εκπαίδευση, την πρόσβαση στα κεφάλαια και το κόστος της εργασίας είναι εντελώς διαφορετικές λόγω της έλλειψης εναρμόνισης. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την Επιτροπή όσον αφορά την εστίαση στις δεξιότητες. Καλεί την Επιτροπή να εφαρμόσει κάθε μέτρο για να διευκολυνθεί στην Ένωση η σύγκλιση της κατάρτισης, των προσόντων, της τεχνογνωσίας, των διπλωμάτων που απαιτούνται για την κάλυψη της αξιακής αλυσίδας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας μικροηλεκτρονικής και ναυπηγικής.

5.4.1.3 Η υγεία

5.4.1.3.1 Ο ΟΟΣΑ ορίζει τις ναυπηγικές ως τεχνολογίες που επιτρέπουν τον χειρισμό, τη μελέτη ή την αξιοποίηση πολύ μικρών δομών και συστημάτων (2009). Τα υλικά αυτά, είτε είναι φυσικά είτε αποτελούν προϊόν επεξεργασίας, είναι απαραίτητα για τις ναυπηγικές και τα διαχειρίζονται και τα αξιοποιούν οι άνθρωποι, πολίτες και εργαζόμενοι.

5.4.1.3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο σε μια ανακοίνωση που αποσκοπεί στο να καταστεί η ΕΕ παγκόσμιος παράγοντας του τομέα, να γνωστοποιηθούν οι απαιτούμενες προειδοποιήσεις και να επισημανθούν οι κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία, αλλά και να προβληθεί η αρχή της προφύλαξης, με στόχο να αποκομίσουν οφέλη οι πάντες και να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι όσο το δυνατόν περισσότερο προκειμένου να μην επαναληφθεί η περίπτωση του «αμιάντου». Ορισμένα από τα υφιστάμενα και τα μελλοντικά συστατικά στοιχεία των συστημάτων ναυπηγικής εισέρχονται στους πνεύμονες, στο αίμα, στον εγκέφαλο ή στον πλακούντα και έχουν σημαντική επιφάνεια αλληλεπίδρασης.

5.4.1.3.3 Εξάλλου, ο τομέας της υγείας χρησιμοποιεί τα συστήματα νανοηλεκτρονικής και συμβάλλει με τον τρόπο αυτόν στην ανάπτυξη της έρευνας: θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι αυτό συμβαίνει χάρη στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας τα οποία αποτελούν μια αγορά διεξόδου για την έρευνα, εφόσον η κρίση, η ανεργία, τα ελλείμματα τους επιτρέψουν να το πράξουν.

5.4.1.4 Η βιώσιμη ανάπτυξη

5.4.1.4.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη την οποία επιθυμεί η Επιτροπή (EE 2020, COM(2010) 2020 final) και εκτιμά ότι η ευρωπαϊκή στρατηγική για τα συστατικά στοιχεία και τα συστήματα μικροηλεκτρονικής και νανοηλεκτρονικής βρίσκονται στον πυρήνα του θέματος αυτού.

5.4.1.4.2 Στη στρατηγική αυτή θα πρέπει να ληφθεί εξ αρχής υπόψη ότι η βιομηχανία που επιδιώκουμε να αναπτύξουμε ήδη παράγει ειδικού τύπου απόβλητα και ότι θα παράγει ακόμα περισσότερα, ότι θα πρέπει ήδη από το στάδιο της έρευνας να προβλεφθεί η διαχείριση και η χρηματοδότηση του κύκλου ζωής των μικροϋλικών και νανοϋλικών και των συστημάτων που τα χρησιμοποιούν (βλέπε προσέγγιση από κάτω προς τα άνω), και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς δεν γνωρίζουμε ακόμα όλους τους

κινδύνους. Θα έπρεπε ενδεχομένως να προβλεφθεί η συμπλήρωση της οδηγίας για τη φορολογία της ενέργειας όσον αφορά τα υλικά αυτά ⁽³⁾.

5.4.1.4.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προτεινόμενη βιομηχανική στρατηγική μπορεί να αφομοιωθεί σε μια πολιτική μεγάλων έργων και ότι πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη.

5.4.1.5 Η διακυβέρνηση

Ορισμένα κράτη μέλη διοργάνωσαν συζητήσεις με τους πολίτες σχετικά με αυτή τη βιομηχανική επανάσταση. Στην άκρη της αξιακής αλυσίδας, η διακύβευση είναι να εξασφαλιστεί η εμπιστοσύνη των πολιτών-καταναλωτών προκειμένου να αγοράζουν ευρωπαϊκά προϊόντα.

Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ συνιστά τη σύνδεση των ενδιαφερόμενων μερών και τη διεξαγωγή συζητήσεων σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων καθώς και για τον ορισμό της υπεύθυνης καινοτομίας. Ο συνυπολογισμός του συλλογικού συμφέροντος και των ευθυνών των φορέων, ο εντοπισμός των ζητημάτων και των συγκρούσεων συμφερόντων θα συμβάλει στην εξεύρεση λύσεων που θα είναι κοινωνικά αποδεκτές από τους πολίτες που έχουν γνώση των απαιτούμενων επενδύσεων και της στρατηγικής σημασίας του τομέα.

Βρυξέλλες, 16 Οκτωβρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽³⁾ COM(2011)169 final